

Димчо Дебелянов

За робската неволя в
Пенчо-Славейковата песен

Както и всички именити поети на нашата земя, Пенчо Славейков отдели няколко звънки струни от своята арфа за миналата и днешна неволя на своите братя по кръв под ярема на чужди властници. Но понеже той беше повече певец на прекипели преживявания, отколкото на непосредствени излияния, т.е. понеже той беше повече художник и мъдрец, отколкото поет, откликът на тая неволя, роден в неговата възвисена душа, не можа да добие мощта на един буен марш към борба и победа, както у Вазова и предимно у Ботьова, и остава може би непознат още за ония, които държаха и държат и сега кинжала и знамето на революцията в поробените покрайнини на родната земя. И се пак ако не в разгара на бойния поход, то при спокойствието на домашния и чужди подслон няколко от неговите песни могат да сгреят смразените надежди на борците и да им открият по-ясно чрез сълзите, които ще заронят в душите им, величието на подвига за свободата. Аз искам да спомена неговата дивна песен „Заточеници“, защото зная как родно би се отекнала тя в сърцата на ония, които или сами са изричали с непосилна мъка, или им се е случвало насън да изрича някой от техните родни кървавите думи, написани в нея. „Ах, докога ли тоя път ще трай!“ Низами водят група заточеници през пусти и знойни поля към мястото на бавната и печална смърт. Спираат на стан през тиха нощ и когато всички заспават, един от злочестниците сънува как се е привела над него майка му и му шепне думи на утеха и надежда, че ще се разкъсат робските окови и ще изгрее слънцето на правдата и свободата. И когато при изгрева на новия ден оковите задрънкват пак низ дългия и страшен път, той тръгва по-бодър и по-уверен, за да стигне там, дето го чака тлението и нерадостният копнеж по окървавената родна земя. Искам да спомена и за „Харамии“, тихия и скръбен разказ за тримата ранени другари, които слизат по стръмна планинска пътека и един след друг я запречват с трупове си. А из гората дебнат за юнашко погребение вълци – юнашки другари... Искам да спомена и за другата песен „Харамии“, в която изморените да бродят немили-недраги по гори и планини ратници за свобода казват на своя войвода да свива кървав байрак. Защото е време вече да се завърнат у дома, дето ги чакат пребрадени с черни чембери старите им майки. И искам да свърша, без да говоря за „Кървава песен“, дето всеки син на поробен край ще намери много сълзи и възторзи, без да говоря за „Въстаник“, дето би могъл да се познае всеки сломен от веригите на зандана борец, с песента „В кулата край морето“, която би показала, че е достойно да пожелаят за Пенчо Славейков и синовете на печална Македония.

Прозореца гледа в морето далеко.
Настръхнал Олимп се тъмнее напреко.
Очите го гледат, сърцето мечтай
за тъмните дебри на родния край.
Сърцето мечтае и нещо все чака...
Отнейде се счуй песента на моряка –
и емват я с ромон тайнствен вълни,
и носят я бодри насам към стени.
Но тъмно пред тях се изпречват стените
и сблъскани в тях и на пръски разбити
назад те изчезват нанякъде пак...
И чезне душата в тъмничния мрак.

КРАЙ

Източник: Словото
Набиране: Силвия Гогова

Свалено от „Моята библиотека“ [<http://purl.org/NET/mylib/text/6231>]